

Utbildningsinspektion i Landöns skola förskoleklass och grundskola årskurs 1 samt Kaxås skola förskoleklass och grundskola årskurs 1-6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Landöns skola och Kaxås skola	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	5
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt skolorna den 6 februari och den 7 februari 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Krokoms kommun och skolorna, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolorna från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Landöns skola och Kaxås skola intervjuades skolläda, personal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser inklusive verksamhet för barn i förskoleklassen. Även andra iakttagel-

ser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Landöns skola och Kaxås skola

Landöns skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	2
Grundskola	2

Landöns skola är en mycket liten byskola i Krokoms kommun med endast fyra elever, varav två elever i förskoleklass och två elever i grundskolans årskurs 1. Skolans elevantal har minskat kraftigt sedan föregående läsår genom att eleverna i årskurs 4–6 flyttat till Änge skola. Den fortsatta verksamheten vid skolan diskuterades inom kommunen vid inspektionstillfället. Skolan består av två träbyggnader där huvudbygganden används till undervisning och den andra byggnaden innehåller matsal. Huvudbyggnaden där undervisningen bedrivs innehåller två klassrum. Skolbarnsomsorgen för barnen i Landön bedrivs som familjedaghem i Tulleråsen några mil från Landön.

Kaxås skola	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	10
Förskoleklass	5
Grundskola	29
Obligatorisk särskola	2

Kaxås skola består av en äldre träbyggnad i tre plan där huvuddelen av grundskolans undervisning bedrivs liksom skolbarnsomsorgen. På det nedre planet finns verksamhet för förskoleklassens elever integrerat med grundskolans årskurser 1-2. På det övre planet bedrivs undervisning för grundskolans årskurser 3-6. I skolbyggnaden finns även lokaler som används av förskoleklassen tillsammans med skolbarnsomsorgen. Idrott bedrivs i en fristående byggnad på skolområdet. I bygdegården några hundra meter från skolan finns kök och skolmatsal. Textilslöjd sker i en lokal på övervåningen medan trä- och metallslöjd sker i en lokal i källarplanet.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Landöns skola och Kaxås skola och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att verksamheten vid de båda skolorna präglas av en god stämning bland eleverna. Förhållandet mellan elever och personal präglas av ömsesidig respekt. Eleverna trivs i skolan och känner sig trygga, även om bråk och retningar förekommer mellan eleverna.

Undervisningen bedrivs i stor utsträckning ämnesövergripande av en engagerad personal som försöker göra eleverna delaktiga i arbetet. Skolans information till elever och föräldrar om målen för verksamheten behöver dock förbättras liksom skolledningens pedagogiska ledarskap.

Även skolornas dokumentation måste förbättras. Likabehandlingsplaner och individuella utvecklingsplaner saknas. Arbetsplan och kvalitetsredovisning behöver utvecklas för att få funktioner som styrdokument för verksamheten.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolorna har inte upprättat individuella utvecklingsplaner för alla elever (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningar saknas för skolorna och i skolområdets gemensamma kvalitetsredovisning framgår inte resultaten för respektive skola (1 § och 3 § förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet).
- Skolorna genomför inte elevens val (2 kap. 19 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Analyserna av resultaten vid Kaxås skola bör förbättras för att ge underlag för utveckling av skolans verksamhet.
- Skolorna måste säkerställa att alla elever får det stöd de har rätt till.
- Rektorns pedagogiska ledarskap vid skolorna bör utvecklas.
- Arbetsplanens funktion som styrdokument för verksamheten bör utvecklas.
- Elevutvärderingar av genomförda arbetsuppgifter bör utvecklas vid Kaxås skola.
- Kaxås skola måste säkerställa att undervisningen i hem- och konsumentkunskap och teknik ger eleverna möjlighet att nå målen för årskurs 5, liksom möjligheterna att bedriva undervisning i ämnet.
- Personalens kunskaper om särskolans kursplaner bör förbättras vid Kaxås skola.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen, de nationella kursplanerna och programmålen.

Kunskaper, utveckling och lärande

Inspektionen visar att elevernas kunskaper genomgående kan bedömas som goda. Eleverna klarar att arbeta både enskilt och i grupp samt att uttrycka sig väl både i tal och skrift.

Kunskapsuppföljningen sker framför allt genom de nationella ämnesproven i årskurs 5 samt genom de läsutvecklingsscheman (LUS) som används. Ytterligare material som används för att följa elevernas kunskapsutveckling är språktrappan och matematiktrappan, som är lokala bearbetningar av kursplanerna. Den resultatredovisning som finns i områdets gemensamma kvalitetsredovisning innehåller inte separata redovisningar för respektive skola. Av redovisningen i 2006 års kvalitetsredovisning framgår dock att områdets elever på de nationella proven för årskurs 5 läsåret 2005/06 når goda resultat. I svenska och engelska når alla elever målen, medan 96 procent av eleverna når målen i matematik. Enligt personalen deltar dock inte elever som bedöms ha särskilda svårigheter.

ter i de nationella ämnesproven. Några resultat från diagnostiska prov i årskurs 2 redovisas inte, men enligt personalen genomförs prov i matematik.

De intervjuade eleverna och föräldrarna anser att eleverna lär sig mycket och man är genomgående nöjda med den undervisning som bedrivs. Däremot kan informationen om målen för undervisningen förbättras.

Enligt inspektörerna behöver diskussioner och analys av resultaten genomföras i större utsträckning liksom diskussioner kring kunskapsuppdraget för elever mottagna i särskolan. Särskilt bör resultatbilden över tid, skillnader i resultat mellan pojkar och flickor och resultat utöver ämnena svenska, matematik och engelska analyseras.

Normer och värden

På grund av det låga elevantalet på skolorna har personalen god kunskap om eleverna och har även möjlighet att ha uppsikt över vad som händer på skolorna. Vid inspektionen framkommer att kränkande behandling förekommer i liten omfattning men ingen regelrätt mobbning. Ofta handlar det om verbala kränkningar. Som helhet trivs dock eleverna på skolorna och känner sig trygga.

Skolverket vill i detta sammanhang uppmärksamma skolorna på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barn och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Eleverna känner vid inspektionstillfället inte till den nya lagstiftningen mot diskriminering och annan kränkande behandling.

Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall planerade åtgärder redovisas. Planen skall följas upp varje år. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling.

Skolledning och personal anser att man arbetar på ett bra sätt för att förebygga kränkande behandling. Skolorna arbetar efter en egen modell för att uppfylla kraven på information till föräldrar vid fall av kränkningar. Även elever och föräldrar anser att det praktiska arbetet mot kränkande behandling fungerar bra, även om kränkningar förekommer i mindre utsträckning.

Skolorna inom Offerdalsområdet har ett samarbete med föreningen Friends, vilket innebär att elever fått utbildning genom Friends. Även personal har fått utbildning och föräldrar har inbjudits till kvällsföreläsning. Kaxås skola har även arbetat med kamratstödjare under ett antal år.

Ett utkast till likabehandlingsplan fanns vid inspektionstillfället framtaget, men hade inte slutbehandlats. Författningarnas krav på likabehandlingsplan är alltså inte uppfyllt.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skollledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för respektive skolform.

Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kaxås och Landöns skolor hör till Offerdals skolområde. Förutom dessa båda skolor finns inom området Änge skola som är den enda skolan inom området med 7-9 verksamhet.

Skolområdet leds av två rektorer på heltid som är placerade på Änge skola. Båda rektorerna har genomgått den statliga rektorsutbildningen. Den ena rektorn har ansvaret för Änge skolas 7-9 verksamhet, medan den andra rektorn har ansvaret för F-6 verksamheten på Änge skola samt Kaxås och Landöns skolor. Den rektor som har ansvaret för Kaxås och Landöns skolor besöker skolorna regelbundet, och kan anses vara förtrogen med verksamheten vid skolorna. Däremot fungerar rektorn enligt inspektörernas bedömning inte som pedagogisk ledare för verksamheten i den utsträckning som krävs. Rektorn instämmer i denna bedömning och anser att hon inte hinner med att vara pedagogisk ledare i den utsträckning hon skulle vilja.

Inspektörerna bedömer att kvalitetsarbetet behöver utvecklas för att stödja utvecklings- och förbättringsarbetet. Analyser av resultaten behöver utvecklas liksom utvärderingar av undervisningen och enkäter till föräldrarna om verksamhetens utformning.

Arbetsplanen har enligt inspektörernas mening idag inte funktion som ett dokument som har styrförmåga på verksamhetens utformning. Arbetsplanen behöver därför utvecklas för att få denna funktion.

Offerdalsbygdens F-6 skolor har en gemensam utvecklingsplan för läsåret 2006/07. Utvecklingsplanen omfattar barn- och utbildningsnämndens prioriterade mål för läsåret, entreprenörskap, matematikutveckling och problembaserad skolutveckling samt förvaltningens prioriterade mål kunskapssyn och bedömning (IUP arbetet). Skolornas eget prioriterade mål föräldrasamverkan ingår också. Varje prioriterat mål beskrivs genom mål för området och åtgärder för genomförande.

Kvalitetsredovisningen, som omfattar hela Offerdalsområdet och benämns kvalitetsrapport, behöver utvecklas så att varje enhets resultat tydligt framgår och där bedömningar görs av hur de nationella målen nås på ett tydligare sätt framgår. Kvalitetsrapporten innehåller en verksamhetsbeskrivning, nämndens prioriterade mål och lokala prioriterade mål för respektive verksamhet.

Kvalitetsredovisningen skall, enligt förordningen, innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna skall verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Inspektörerna vill i sammanhanget påminna om det ansvar rektorn har enligt läroplanen för utvecklingen av kvalitetsarbetet på skolan. Inspektörerna vill dessutom lyfta fram betydelse

sen av att informera och göra föräldrar delaktiga kring arbetet med kvalitetsredovisningen och dess innehåll.

Pedagogisk verksamhet

Verksamheten vid Landöns skola bedrivs endast under måndag till onsdag vid skolan. Övriga dagar går de två eleverna i årskurs 1 vid Änge skola.

Både Kaxås och Landöns skolor är små byskolor med liten personalgrupp. Vid Landöns skola fanns vid inspektionstillfället endast en lärare. Detta ställer krav på koppling till verksamheten inom den övriga delen av skolverksamheten inom Offerdalsområdet för att kunna diskutera verksamhet och på ett bra sätt få underlag för förbättringsarbetet på skolorna.

Läraren vid Landöns skola ingår formellt i arbetslaget för F-3 vid Änge skola men i praktiken är kontakten med Änge skola liten. Någon samverkan mellan personal vid Landöns och Kaxås skolor finns inte. Hela Offerdalsområdet har pedagogiska träffar var femte vecka. Dessutom har varje arbetslag konferens 1,5 timme varje vecka, och morgonmöten 3-5 gånger per vecka.

Verksamheten inom förskoleklassen är integrerad med grundskolans tidigare år. Verksamheten bygger mycket på leken. Träning inför övergången till grundskolan sker på en lekfull nivå. Den sociala utvecklingen är viktig. Inspektörerna får ett gott intryck av verksamheten för eleverna i förskoleklassen, men vill påpeka vikten av att skolan säkerställer att verksamheten inte blir för grundskolelik vid integrering i grundskolan.

Skolutvecklingen inom Krokoms kommun baseras på problembaserad skolutveckling (PBS). Förankringen av denna modell i verksamheten är dock begränsad, och det är inte tydligt hur denna modell påverkar den dagliga verksamheten.

Undervisningen bedrivs i stor utsträckning individualiserat och vid Kaxås skola ofta i form av teman eller annat ämnesövergripande arbete. Elever och föräldrar är nöjda med den undervisning som bedrivs och tycker att eleverna lär sig mycket. Inspektionen har dock visat på behov av utveckling av elevernas utvärdering av de egna arbetsuppgifterna.

Eleverna är i huvudsak nöjda med inflytandet i undervisningssituationen, särskilt har eleverna vid Kaxås skola goda möjligheter till inflytande vid planering av temaarbeten. Det formella elevinflytandet på verksamheten i Kaxås sker genom klassråd för årskurserna 3-6. Något elevråd för hela skolan finns inte, och inga klassråd i F-2 klassen genomförs.

Föräldrarna är i huvudsak nöjda med den information och de kontakter som sker med skolorna. Förutom föräldramöten sker föräldrakontakten vid Kaxås skola genom veckobrev. Kaxås skola har också en egen hemsida.

Skolorna tilldelas en basresurs som skall innehålla resurser för särskilt stöd. Basresursen beräknas utifrån elevantal. Den centrala delen av elevhälsan behåller 10 procent av resurserna som sedan skolorna vid behov kan äska medel från. Skolor som har integrerade särskoleelever får därutöver en schablonberäknad extra resurs om 25 procents tjänst per integrerad elev. Inspektörernas bild från inspektionen av Offerdalsområdet är att resurserna inte räcker för att ge alla elever det stöd de har rätt till. Huvudman och skolledning bör därför se över möjligheterna för eleverna att vid behov få särskilt stöd så att författningarnas krav inom detta område nås.

Inspektörerna vill påpeka att från och med den 1 juli 2006 har införts förändringar i skolformsförordningarna avseende särskilt stöd och åtgärdsprogram. Ansvar har tydliggjorts för att tidigt upptäcka elever i behov av särskilt stöd. Rektorn ska se till att en utredning inleds, om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilda stödåtgärder, skall rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av åtgärdsprogrammet skall framgå vilka elevens behov är, hur behoven skall tillgodoses samt hur åtgärderna skall följas upp och utvärderas. Programmet skall omfatta elevens hela skolsituation.

De elever som har behov av särskilt stöd får sina stödbehov tillgodosedda av de ordinarie lärarna. Några speciallärare eller specialpedagoger som arbetar med eleverna finns inte. Områdets specialpedagog besöker skolorna och fungerar i huvudsak som handledare för personalen. Innan den nuvarande specialpedagogen anställdes inom området var tjänsten vakant under fem år, under vilken tid området saknade specialpedagogisk kompetens.

Enligt specialpedagogen är fokus i det specialpedagogiska arbetet inom skolområdet inte på förskoleklass eller grundskolans tidiga år utan snarare på 4-9 verksamheten. Skolledningen anser att orsaker till detta kan vara att området tidigare saknat specialpedagogisk kompetens under ett antal år samt att elevantalet i de senare åren är större. Elevers behov av särskilt stöd upptäcks ibland i samband med att betyg sätts, vilket kan tyda på att systemet för att upptäcka elever i behov av särskilt stöd behöver utvecklas.

Elever som har behov av stöd får utarbetade åtgärdsprogram. Åtgärdsprogrammen innehåller beskrivning av nuläge, elevens önsknings och drömmar, huvudmål för åtgärdsprogrammet, delmål, åtgärder, ansvarsfördelning och när uppföljning skall genomföras. I vissa åtgärdsprogram kan någon del vara mindre tydlig t.ex. ansvarsfördelningen för åtgärder. Detta behöver i förekommande fall tydliggöras.

Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättandet av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framåtsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Vid utvecklingssamtalet skall lärare i den framåtsyftande individuella utvecklingsplanen skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven skall nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Skolorna arbetar med att ta fram individuella utvecklingsplaner. Vid inspektionen hade detta arbete inte kommit så långt att eleverna hade utarbetade individuella utvecklingsplaner trots författningarnas krav på detta. Enligt skolledningen arbetar man efter kommunens planering när det gäller IUP. Enligt denna skall alla elever ha utarbetade IUP höstterminen 2007. Utvecklingssamtal genomförs varje termin.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning

Enligt rektorerna finns en timplan för områdets skolor som omfattar samtliga årskurser inom grundskolan och som skall säkerställa att eleverna får en utbildning som till sin omfattning överensstämmer med den nationella timplanen.

Inspektionen visar att undervisningen i hem- och konsumentkunskap och teknik sker "litet då och då" inom olika teman. Inspektörerna anser att Kaxås skola behöver se över undervisningen i dessa ämnen för att säkerställa att undervisningen ger eleverna möjlighet att nå målen för årskurs 5.

Någon verksamhet som överensstämmer med författningarnas beskrivning av ämnet elevens val finns inte. Eleverna känner heller inte till detta ämne. Språkval genomförs från årskurs 7 vid Änge skola.

Skolbarnsomsorg genomförs bland annat i Tulleråsen i en privat villa av en dagbarnsvårdare. Verksamheten har varit tänkt som en tillfällig lösning men har nu varit igång sedan hösten 2006. Personalen får goda vitsord men lokaler och material anses inte hålla måttet för den verksamhet som bedrivs. Även utemiljön beskrivs som torftig. Pengar saknas för att förbättra verksamheten. Inspektörerna bedömer att huvudmannen med anledning av de synpunkter som framförs måste se över denna verksamhet för att säkerställa att den uppfyller författningarnas krav på verksamhet inom skolbarnsomsorg. Enligt skolledningen kommer huvudmannen att åtgärda denna situation under våren 2007.

Personalresurs, lokaler och läromedel

Personalen har genomgående pedagogisk högskoleutbildning. Däremot förekommer att lärare undervisar i ämnen som inte ingår i utbildningen.

I arbetet med elever i behov av särskilt stöd har skolorna förutom skolområdets elevhälsoteam med specialpedagog och skolsköterska, även tillgång till kommunens centrala elevhälsoteam.

Båda skolorna består av äldre byggnader som till vissa delar kan kännas slitna och inte helt anpassade för dagens skolundervisning. De låga elevantalen gör dock att det finns gott om utrymmen för olika typer av undervisning. Lokalerna för idrott och hälsa samt hem- och konsumentkunskap vid Kaxås skola bedöms som särskilt bristfälliga ur verksamhetssynpunkt.

Tillgången till läromedel inklusive datorer är i huvudsak god, även om äldre och inaktuella läromedel i form av bredvidläsningslitteratur finns i stor utsträckning.

Klassbibliotek finns vid båda skolorna med litteratur som eleverna kan läsa eller låna. Dessutom kommer kommunens bokbuss varje månad. Eleverna uppger sig utnyttja dessa möjligheter och läsa mycket böcker.

Datum	Ort
2007-06-19	Umeå

Stefan Persson
AnnaCarin Nilsson